

ליבוזרקה

כחמאז'ה

על פי הקלאסיקה העולמית 'נסיכה קטנה'
מאת פרנסס הודג'סון ברנט

מחזה ובימוי: צביה הוברמן מילות השירים: גיל צרנוביץ מוסיקה: אמיר לקנר

כוריאוגרפיה: רוני ברנדשטטר תפאורה: זאב לוי תלבושות: אביה בש תאורה: זיו וולושין אביזרים: נרקיס אלבה ע. במאי: לירון דן

משתתפים: שרה קרו - תמר אלקן, קפטן קרו, אבא של שרה - ניר שיבר, מיס מינצ'ן - שני קליין,
ראמדאס - יוגב יפת, בקי המשרתת - מור ענטר, לויניה, ילדה בפנימיה - הגר דנון, אמיליה, ילדה בפנימיה - שירן ארגס,
לוטן, ילדה בפנימיה - גיה באר גורביץ, גיסי, ילדה בפנימיה - יעל שילדקראוט, שוטר - הראל קלמרו

לקראת הצפייה בהצגה:

תיאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער שמח שבחרתם לצפות בהצגה 'גיבורה' על פי ספרה 'נסיכה קטנה' של הסופרת פרנסס הודג'סון ברנט. אנחנו בתיאטרון בחרנו להציג את הסיפור לא כדרמה ריאליסטית כפי שהוא כתוב, אלא בסגנון של מחזמר, עם שירים וריקודים, כדי לערוך לקהל הצעיר הכרות עם סגנון תיאטרלי זה, מעבר לסיפור המרגש.

אנו ממליצים לקרוא בפני התלמידים תיאור קצר של העלילה

שרה קרו מגיעה מהודו הקסומה ללונדון האפרורית. אביה של שרה מתגייס למלחמה ומשאיר אותה בפנימייה יוקרתית אותה מנהלת הגברת מינצ'ין הקפדנית. בתחילה שרה מקבלת יחס של תלמידה מועדפת בשל עושרה ומעמדה, אך אז מגיעה בשורה המשנה את הכל. גם כשחייה של שרה הופכים קשים מנשוא היא אינה נשברת ומצליחה להתגבר על הכל בעזרת אומץ, נדיבות, דמיון עשיר ואופטימיות, ולהביא לשינוי בחייה ובחיי הסובבים אותה.

נסיכה קטנה - החיים כסיפור

ההצגה "גיבורה" היא מחזמר על פי הספר 'נסיכה קטנה' מאת הסופרת פרנסס הודג'סון ברנט.

הציעו לתלמידים לקרוא את הספר - קריאת הספר תעצים את חווית הצפייה ותאפשר לתלמידים התבוננות רחבה ומעמיקה יותר בהצגה מההיבטים הבאים:

✧ הבנת העולם והרקע של סיפור העלילה.

✧ היכרות מעמיקה עם הדמויות.

✧ פתח לדו-שיח עם התלמידים, לאחר הצפייה בהצגה, על עיבוד הסיפור לתיאטרון

ספרו לתלמידים את סיפור חייה המרגש של הסופרת

כבר בילדותה החלה פרנסס הודג'סון בֶּרְנֵט (1849-1924) להמציא סיפורים, שאותם נהגה לכתוב בפנקס מטבח ישן ולספר לחברותיה.

היא נולדה באנגליה, למשפחה אמידה. כשהייתה בת ארבע מת אביה ובעקבות זאת ירדה המשפחה מנכסיה והאם – שהייתה אז בהריון וארבעת ילדיה הקטנים הידרדרו לעוני ועברו לגור בשכונת מצוקה.

האם ניסתה למנוע בעד ילדיה מלהתרועע עם ילדי השכונה. "זכרי תמיד להיות ליידי", נהגה לומר לפרנסס. אך הבת חיבבה את ילדי השכונה והתיידדה איתם. היא האמינה שהאצילות נמצאת עמוק בנפש האדם ושאינה מותנית במראה חיצוני בעושר ובנכסים. בעקבות תקופה זו נשארו בה רגישות גבוהה לעוני ולמצוקה, אהבה גדולה לאנשים הפשוטים, ותחושת כאב וזעם על אי השוויון בין בני האדם.

כשהייתה בת 15 היגרו האם וילדיה לארצות הברית והתיישבו במדינת טנסי, שבה גר דודה של פרנסס. גם שם התקשתה המשפחה להתפרנס. פרנסס נרתמה לסייע ופתחה קבוצת לימוד לילדים, כשאת התשלום משלמים לה ההורים במצרכים ובפירות וירקות. באותו זמן כבר היו במחברתה הרבה סיפורים שכתבה. יום אחד העזה לשלוח אחד מהם לעיתון. בתשובה קיבלה מחמאות על כתיבתה והתבקשה לשלוח סיפור נוסף. שני הסיפורים התפרסמו בעיתון ופרנסס, שהייתה אז בת 19, גם קיבלה תשלום עבורם. סיפוריה הבאים, שפורסמו בעיתוני ארצות הברית, נכתבו בעיקר כדי לסייע בפרנסת המשפחה ולא כדי ליצור 'ספרות'. בהדרגה הפכה לסופרת בעלת מוניטין וספריה פורסמו בכל העולם.

שלושת ספריה החשובים, שמממשיכים להידפס ולהיקרא עד היום, נועדו לבני-נוער והם: "סוד הגן הנעלם", "לורד פונטלרוי הקטן" ו"נסיכה קטנה". שלושתם תורגמו לעברית יותר מפעם אחת.

(מבוסס על קורות חייה הכתובים בפרק "כל ילד הוא נסיך" בכרך ב' של **ילדים גדולים** מאת יהודה אטלס, בהוצאת ידיעות אחרונות, ספרי חמד)

פרטים רבים מסיפור חייה של הסופרת באים לידי ביטוי בספר 'נסיכה קטנה' ובהצגה 'גיבורה'.

הסופרת פרנסס הודג'סון ברנט

מושגים

אנו ממליצים להתעכב עם הילדים על המושגים העולים מן הסיפור

לונדון ★ פנימייה לבנות ★ הודו + מלים בשפה ההודית: נמסטה = תודה, סהיב = אדון, קארמה = גורל, קארי = תבלין הודי ★ עליית גג ★ הבדלי מעמדות

חברות

שוחחו על הערך חברות

מהו חבר? ?

למה כדאי שיהיו לנו חברים? האם כדאי שיהיו למישהו הרבה חברים, או מעט, אולי מספיק רק אחד? ?

מה אתם אוהבים לעשות עם החברים שלכם? ?

כיצד נמדדת חברות אמיתית? האם היא נמדדת רק בשעת צרה? ?

ארץ חדשה

בתחילת ההצגה שרה ואביה מגיעים לארץ שהיא זרה עבור שרה, ושרה מתקשה להתרגל למקום החדש.

האם יש לכם חבר או חברה שהגיעו מארץ אחרת? ספרו מאיפה הילד או הילדה האלה הגיעו, ובאילו קשיים לדעתכם הם נתקלו? ?

האם טסתם פעם לארץ אחרת? האם הרגשתם בנוח שם, או הרגשתם שאתם זרים? איך הייתה התחושה שכולם מדברים בשפה אחרת שאתם לא מבינים? ושאיך אחד לא יודע את השפה שלכם? ?

באילו תחומים באים לידי הבדלים בין אנשים שבאים מארצות שונות? (שפה, בגדים, מוסיקה, אוכל, מנהגים) ?

לאחר הצפייה בהצגה

נושאים שההצגה מעלה:

- חברות ונאמנות ✖
- עזרה לחבר במצוקה ✖
- התמודדות במצב מצוקה - עם מי מדברים? את מי משתפים? ✖
- דימוי עצמי ✖
- להישאר נאמן לעצמך למרות הקשיים ✖
- דמיון ויצירתיות ✖

גיבורה

כל הדמויות בהצגה וגם אנחנו הקהל, צופים בכל מעשיה והתנהגותה של שרה לאורך הסיפור, עד שלבסוף היא נראית לנו "גיבורה".

מה הופך את שרה ל"גיבורה"? ?

- שרה לא מפסיקה לרגע להיות נאמנה לעצמה - והיא ממשיכה להאמין בטוב שבאדם. ✖
- היא אומרת את מה שהיא חושבת ועומדת בגבורה מול הצביעות של מיס מינצ'ין. ✖
- היא מפגינה אומץ לב בכך שלא מאפשרת גם לאחרים להתנהג אליה ברשעות, גם כשהיא יודעת שהיא מסתכנת בכך. ✖
- היא ממשיכה להיות אדם נדיב כלפי אחרים, גם במצבה הקשה. ✖
- היא אינה מוותרת לרגע על הדמיון והאופטימיות, והיא לא שוקעת לתוך העצב של מצבה. ✖
- היא מנסה לראות בכל דבר את חצי הכוס המלאה. ✖
- היא יודעת לזהות חברות אמיתית והיא שומרת עליה גם מול משברים שמאיימים עליה. ✖
- היא מתמודדת עם מצבה ואינה מתייאשת אפילו במצב הכי קשה, ואף מעודדת את חבריה. ✖

מספר להצגה

האם קריאת הספר תרמה להנאתכם?

שאלו את התלמידים שאלה זו, ודונו איתם על היתרונות שמרוויחים מקריאה מוקדמת של הספר.

כיוון שההצגה מבוססת על ספר, כדאי לעמוד על ההבדלים בין הספר להצגה, ובעיקר על איך "מתרגמים" ספר לשפת הבמה.

נושא	ספר	הצגה
מקום	תיאור מקום נעשה בצורה מילולית על ידי הסופר, וגם בעזרת איורים.	בהצגה יש תפאורה המציגה את מקומות ההתרחשות בסיפור.
דמויות	בספר ישנן שלל דמויות, ראשיות ומשניות.	בהצגה מופיעות בעיקר הדמויות הראשיות של הסיפור. במקרים מסוימים, חלק מהשחקנים משחקים גם דמויות משניות.
מוסיקה	בספר אין מוסיקה.	המוסיקה בהצגה עוזרת ליצור אוירה בסצנות כמו מתח, עצבות, פחד, עליזות, וכו'. כמו כן בהצגה ישנם שירים, שהדמויות שרות.
תלבושות	בספר מתוארים הבגדים והתלבושות באמצעות הטקסט והאיורים, וכך ניתן לדמיין איך הדמויות מתלבשות.	על הבמה התלבושות מוצגות באופן מוחשי לקהל. התלבושות בהצגה מותאמות למקצוע ולמעמד הדמויות. (שוטר, קצין, מנהלת, משרתת, מוכרת ברחוב, וכו')
תאורה	בספר אין תאורה.	התאורה משלימה את עיצוב מקומות ההתרחשות בהצגה, מפרידה בין יום ללילה, בין פנים לחוץ, ותורמת ליצירת אוירה שונה (מתח, שמחה, מסתורין, וכדומה)
מחשבות הדמויות	הקורא מתוודע למחשבות ולתחושות של הדמויות במהלך קריאת הספר.	בהצגה לא ניתן לשמוע את מחשבות הדמויות, אבל ניתן להבין אותן דרך דבריהן ומעשיהן.

בהצגה, חלק מהשחקנים מגלמים יותר מדמות אחת.

האם זיהיתם איזה שחקנים גילמו דמויות נוספות?

✧ השחקן שגילם את ראמדאס גילם גם את המורה לצרפתית בפנימייה, וגם את עורך הדין שמגיע לבשר על אביה של שרה.

✧ השחקן שגילם את אביה של שרה גילם גם את המורה לריקוד בפנימייה

✧ השחקניות שגילמו את הילדות בפנימייה גילמו גם את הנשים השונות ברחוב, ששרה נתקלת בהן כשהיא מחפשת לקנות סוכר בערב.

אם נאמין - הקסם יתרחש

לשרה יש דמיון עשיר ואופטימיות גדולה. היא יודעת שלדמיון יש כוח עצום ושבועזרתו היא יכולה אפילו לשנות את המציאות. שרה ממציאה לעצמה סיפורים כדי לצבוע את המציאות האפורה שלה בצבעים עליזים. השימוש הזה בדמיון ובסיפורים עוזר לה להתגבר על הקשיים ולהתמודד עם המצב אליו נקלעה, ועוזר להשכיח לרגע את המצב הקשה.

למשל: שרה מדמינת את הודו - בעזרת הדמיון היא צובעת את המציאות שבעליית הגג האפורה - בהודו הצבעונית. אנו רואים את זה על הבמה בשינויים שבתפאורה, במוסיקה, ברקדניות הלבושות בצבעי הודו, ובתאורה בעלת הצבעים החמים והנעימים.

האם אתם משתמשים בדמיון שלכם לפעמים?

ספרו כיצד אתם מפעילים את הדמיון?

האם השימוש בדמיון או בסיפורים שסיפרתם לעצמכם עזרו לכם פעם?

במצב לא נח? או עודדו אתכם ושימחו אתכם? ספרו באיזה אופן.

מתוך השיר של שרה ובקי:

”אם נאמין - הקסם יתרחש

אם רק נסכים, האין הופך ליש

מצער לשמחה, אפור הופך כחול

אם יש לנו דמיון - אז יש לנו הכל!”

הבדלי מעמדות

באנגליה של אותה תקופה, מתייחסים לאדם על פי מעמדו. אם הוא עשיר, או מכובד, או מפורסם – מעמדו גבוה ומתייחסים אליו בכבוד ובנימוס, ואם הוא למשל, משרת – מעמדו נמוך, ומתייחסים אליו בזלזול. שרה לא מתייחסת להבדלי המעמדות. בני האדם שווים בעיניה והיא משוחחת עם בקי וקושרת איתה קשרי חברות אמיצה, למרות האיסור. אותו דבר עם ראמדאס, שהוא משרת הודי. בסופו של דבר כשאנשים מכירים, מתקרבים מתחברים ומתיידדים – כל סממני הלבוש, המנהגים והמעמדות אינם משמעותיים אל מול החברות והקשר האנושי שנוצר בין אנשים. אנו יכולים להבין ששוני חיצוני או שוני של מעמד לא תמיד משקף אופי פחות מוצלח, ומכאן נוכל להבין שהטלת סטיגמות במישהו אחר יכולה לפגוע. ככל שנתקרב ונכיר את האחר, נוכל לגלות את הדבר המיוחד שהוא מתבלט בו, ונכיר את הפוטנציאל החיובי הטמון בכל אחד.

כל הילדים נסיכים

שרה יודעת בתוך תוכה שהיא אדם טוב, ושהיא אהובה, היא מתחזקת מאהבה זאת ואנו חשים שהיא ראווה לה. שרה טוענת שכל הילדים ראויים לאהבה הזאת, שכן כל הילדים הם נסיכים וכל הילדות הן נסיכות.

צילום: יוסי צבקר, עיצוב: אורנה זוסמן-נוב 5.2015

צוות המחלקה החינוכית של התיאטרון מאחל לכם צפייה מהנה!

משרדי תיאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער (ע"ר): רחוב בלפור 30, תל אביב, מיקוד: 6521202, טל': 03-5111444, פקס: 03-5106928
מוזמנים לבקר באתר האינטרנט שלנו: www.porat-theater.co.il ולהיות חברים שלנו בפייסבוק

